

та підприємництво в Україні: етапи становлення та проблеми розвитку. 2023. № 1(9). С. 179-188.

3. Скрипник М. І., Григоревська О. О., Вигівська І. М. Формати бухгалтерської управлінської звітності: методика визначення і формування. *Глобальні та національні проблеми економіки. 2017. Вип. 18. С. 568-573.*

Косторной С. В.

к.е.н., доцент кафедри фінансів, обліку і оподаткування
Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного
м. Запоріжжя, Україна

ПОДАТОК НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ

Податок на додану вартість (ПДВ, VAT) є одним важливих елементів податкових систем країн Європейського союзу. Це непрямий податок, податок на споживання товарів та послуг, який стягується на кожному етапі виробництва та продажу товарів чи надання послуг. Це податок, який включається у ціну товарів та послуг.

Платниками ПДВ у країнах Євросоюзу є підприємства, приватні підприємці, самозайняті особи, та в окремих випадках громадяни-приватні особи.

Директива Ради ЄС 2006/112 від 28 листопада 2006 року про спільну систему податку на додану вартість [1] є нормативним документом ЄС, який регулює ці питання. Принцип спільної системи ПДВ передбачає застосування до товарів та послуг загального податку на споживання, пропорційного ціні товарів і послуг, незалежно від кількості операцій, які відбуваються в процесі виробництва та розповсюдження до моменту нарахування податку.

За кожною операцією виникає податкове зобов'язання з ПДВ, розраховане відповідно до ціни товарів або послуг за ставкою, застосовною для таких товарів або

послуг, після віднесення на зменшення податкового зобов'язання суми ПДВ, що безпосередньо припадає на різні складові собівартості.

Кожна країна-член Європейського Союзу має своє власне національне законодавство, що регулює аспекти системи ПДВ в межах її території. Це включає в себе визначення остаточних ставок ПДВ, правила обліку та сплати податку, винятки та особливі випадки оподаткування. Національне законодавство завжди враховує норми Директиви [1] та інтегрує їх на свій лад.

Директивою передбачено, що мінімальна ставка ПДВ в Європі 15% [1], а кожна окрема країна ЄС вже встановлює свою індивідуальну ставку. Вона зазвичай становить від 16% до 27% залежно від країни. Найбільш поширена ставка ПДВ в Європі – 20-21%.

Знижена ставка може застосовуватися до певних видів товарів та послуг, які вважаються основними для життя та щоденного споживання (наведених у Додатку III Директиви [1]). Наприклад, це можуть бути продукти харчування, книги, ліки, газети тощо. Знижена ставка зазвичай становить від 5% до 15%, і не може бути менше 5%.

Пільгова ставка може застосовуватися до певних специфічних товарів чи послуг, які можуть бути пов'язані з культурою, мистецтвом, освітою тощо. Ці ставки можуть бути нульовими або дуже низькими 3-4% [2].

Директива передбачає можливість відхилення від загальних вимог (derogations) для окремих країн з метою поступового приведення національного податкового законодавства у відповідність до вимог Директиви. Знижені ставки можуть застосовуватись на окремих територіях (островах, гірських комунах).

В таблиці 1 наведені ставки, які застосовувалися у 2023 році.

Також застосовується повне звільнення від оподаткування певних категорій товарів та послуг, які вважаються особливо важливими, наприклад, медичні, освітні, банківські, страхові та фінансові послуги, оренда житла, публічні послуги, що надаються державними органами або муніципалітетами, соціальні послуги, наприклад, що надаються благодійними організаціями, експорт товарів та послуг за межі Європейського союзу [3].

Ставки ПДВ в окремих країнах ЄС у 2023 році

Країна	Стандартна ставка ПДВ, %	Інші ставки ПДВ, %
Австрія	20%	13%, 10%
Болгарія	20%	9%
Угорщина	27%	18%, 5%
Німеччина	19%	7%
Греція	24%	13%, 6%
Іспанія	21%	10%, 4%
Італія	22%	10%, 5%, 4%
Польща	23%	8%, 5%
Румунія	19%	9%, 5%
Словаччина	22%	9,5%, 5%
Франція	20%	10%, 5,5%
Чехія	21%	15%, 10%

Джерело [3]

Важливим питанням для України є гармонізація податкового законодавства та податкової політики з ЄС [4], враховуючи можливості тимчасового застосування знижених ставок (derogations) та спеціальних схем для малого бізнесу, пласкої ставки (flat-rate scheme) для фермерів, звільнення від ПДВ суб'єктів з доходим нижче граничного. При реформуванні системи оподаткування важливим є дотримання оптимального рівня податкового навантаження на платників, зокрема для аграрних підприємств [5]. Крім того розглядається запровадження в ЄС стандартизованих вимог до цифрового звітування та запровадження стандартизованих електронних інвойсів, в Україні доцільно відслідковувати ці процеси та впроваджувати аналогічні заходи.

Список використаних джерел

1. Директива Ради 2006/112/ЄС від 28 листопада 2006 року про спільну систему податку на додану вартість. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/994_928#Text (дата звернення 11.01.2025).

2. Огляд системи ПДВ в ЄС: основні принципи та правила. URL: <https://azolalegal.com/blog/oglyad-systemy-pdv-v-yes-osnovni-pryntsypy-ta-pravyly/> (дата звернення 11.01.2025).

3. Що таке ПДВ та його ставки в європейських країнах? URL: <https://www.campiogroup.com/ukraine/blog/shho-take-pdv-ta-jogo-stavki-v-evropejskix-krainax/> (дата звернення 11.01.2025).

4. Юрій Гайдай. Гармонізація податкової політики з ЄС. Рамки та можливості для України. URL: <https://ces.org.ua/wp-content/uploads/2023/06/garmonizacziya-podatkovoї-politiki-z-es.-ramki-ta-mozhlivosti-dlya-ukraїni-4.pdf> (дата звернення 11.01.2025).

5. Kostornoi S., Yatsukh O., Tsap V., Demchenko I., Zakharova N., Klymenko M., Labenko O., Baranovska V., Daniel Z., Tomaszewska-Górecka W. Tax Burden of Agricultural Enterprises in Ukraine. *Agricultural Engineering*. 2021. Vol. 25(1). P. 157-169.

Костякова А. А.

к.е.н., доцент кафедри фінансів, обліку і оподаткування

Фролова Т. О.

здобувачка освітнього рівня «Магістр»

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

м. Запоріжжя, Україна

ОБЛІК РОЗРАХУНКІВ ЗА ПОДАТКАМИ В ТОВАРИСТВІ З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ: ОСНОВНІ АСПЕКТИ СПРОЩЕНОЇ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ

Спрощена система оподаткування встановлює вимогу суб'єкту господарювання сплати єдиного податку з доходу у встановленому розмірі (відповідно до вибраної групи) та інколи ПДВ. Вибрати групу платника єдиного